

Represija nad braniteljicama za ljudska prava Napadi na Žene u crnom: mart – septembar 2014.

Mart – septembar 2014.

Dosije br. 2

Kratki pregled

Žene u crnom su aktivistička grupa i mreža feminističko-pacifističke orijentacije, koju čine žene različite generacijske i etničke pripadnosti, obrazovnog nivoa, socijalnog statusa, životnih stilova i seksualnih izbora. Žene u crnom su osnovane 9. oktobra 1991. u Beogradu.

Od početka delovanja suočavaju se sa raznim vidovima represije, kako na administrativno-državnom, tako i na društveno-kulturnom planu. Veoma često su bile, a i sada su, meta napada zbog svojih zalaganja za ljudska prava drugih i različitih (u etničkom, političkom, seksualnom pogledu).

Posebno intenzivna represija beleži se nakon akcije 26. marta 2014. „Pamtimo zločine na Kosovu“.

I Hronologija napada tokom 2014. godine:

26. mart – protest Žena u crnom - Pamtimo/Kujtojmë – povodom 15 godina od zločina nad albanskim civilima na Kosovu: Žene u crnom iz Beograda, uz podršku umetničkih kolektiva Art klinike iz Novog Sada i DAH teatra iz Beograda, obeležile su 26. marta, na Trgu Republike, 15-godišnjicu od zločina nad albanskim civilima mirovnom akcijom „Rekonstrukcija zločina“. Tim povodom je portparol protivterorističke jedinice MUP-a Radomir Počuča pozvao na svom fejsbuk (facebook) statusu huligane na linč Žena u crnom.

29. mart – novi poziv na linč Žena u crnom: na svom facebook statusu Boris „Knežević“ je napisao: „Pozivam svu braću da gde god vide one kurve u crnom da ih odmah linčuju i spale!!! Pravda za Počuču“, itd, a pojavilo se stotine pretnji i uvredljivih komentara, kao direktna posledica javnog linča na koji je pozvao R. Počuča.

Prvi april: izmišljeni intervju protiv Žena u crnom: na Facebook nalogu „Online Reporter“, u kojem se, između ostalog, kaže da se Radomir Počuča „našao na udaru pretnji ove zloglasne ženske NVO koja najavljuje da će ga javno silovati na Trgu Republike sve dok im Počuča javno ne uputi izvinjenje ili dok ne umre od iznemoglosti“. Istog dana usledili su na internetu brojni komentari protiv Žena u crnom, od kojih navodimo neke: „metak u čelo...“; „to su bezdušne smrdljive ženetine KURVE!“; „One su zlo, izmislile su takozvana silovanja po Bosni i Kosmetu, a one bi bile srećne kad bi ih neko silovao...“

4. april - policija odobrila skup protiv Žena u crnom: Odeljenja za javni red i mir Policijske uprave Beograda odobrile su ispred zgrade, u kojoj su prostorije organizacije (Jug Bogdanova 18, na najvećem gradskom autobuskom terminalu Zeleni venac), 5. aprila skup Srbskog sabora Zavetnici, u znak podrške portparolu Protivterorističke jedinice MUP Srbije Radovanu Počuči, koji je pozvao na linč.

5. april protest ultradesničarskog pokreta „Srpski sabor Zavetnici“: u znak podrške Radomiru Počuči, a protiv Žena u crnom, u blizini prostorija Žena u crnom. Celo područje je bilo blokirano. Demonstranti su zahtevali da se u Srbiji donese zakon kojim bi se nevladinim organizacijama, po ugledu na Rusku Federaciju, zabranilo delovanje. Na protestu je učestvovalo oko tridesetak osoba, a dvostruko više je bilo jako naoružanih policajaca. Policija je blokirala prilaze Zelenom vencu, legitimisala stanare i dodatno, a upravo zbog propuštanja da se zabrani takav skup Zavetnika, uznemirila javnost. Ukratko, stanare je uznemirilo ogromno prisustvo policije ispred i u zgradi pre, tokom, pa i posle protesta.

Kampanja za iseljavanje Žena u crnom: Posledica nezabranjivanja skupa je informacija da stanari zgrade žele da peticijom isele Žene u crnom iz sedišta. Na sajtu „Srpski sabor Zavetnici“ pojavila se informacija, da će „Srpski sabor Zavetnici podržati borbu stanara u Jug Bogdanovoj 18 da se oslobode NVO „Žene u crnom“ i pružice im pravnu i svaku drugu vrstu pomoći u toj borbi“. Ova kampanja se nastavila. Hajki protiv ŽuC-a svakodnevno se pridružuju i brojni štampani mediji – tabloidi sledećim, a i sličnim naslovima: „Žene u crnom niko ne voli, iselite iz odavde“; „Žene u crnom žale albanske žrtve, a srpske ih ne zanimaju“; „Učinićemo sve da Žene u crnom napuste zgradu“.

5. april – pozivi na ubistvo i likvidaciju aktivistkinja Žena u crnom: na Facebook stranici online časopisa „PressOnline“ pojavio se sledeći poziv korisnika FB pod imenom Aleksandar Balaban: „Pod hitno ih likvidirati. Nudim 100 000 evra po glavi kurvi onome ko ih likvidira... jedini uslov je da ih se zakolje nazubljenim i tupim nožem... ponuda traje dok god su žive...“ Usledili su brutalni, nasilni, mizogini komentari protiv Žena u crnom sa zahtevom da se „...zabrane Žene u crnom i sve NVO...“, itd.

8. jul – napad na Žene u crnom u Valjevu: povodom 19-godišnjice genocida u Srebrenici, Žene u crnom i učesnici/e inicijative „Mirovni aktivizam - aktivistički biciklizam - Srebrenica 2014“ organizovali su na glavnom gradskom trgu u Valjevu, u crnini i ćutanju, mirovnu akciju „Nikada nećemo zaboraviti genocid u Srebrenici“. Grupa muškaraca, koji su nosili majice sa natpisom „Četnici Valjeva“, kao i majice sa slikama Ratka Mladića (optuženog za genocid u Srebrenici, a protiv kojeg se trenutno vodi sudski postupak pred Haškim tribunalom), upućivali su uvrede i pretnje, bacajući predmete na aktivistkinje i aktiviste, dok na kraju nije stvorena nesumnjiva atmosfera linča. Policija nije uspela da spreči probijanje kordona od strane profašističke grupe i prilikom napada, u atmosferi linča i poziva na uništenje, povređene/i su: Staša Zajović, Ljiljana Radovanović, Miloš Urošević i Dejan Gašić. Nakon ovog napada na društvenim mrežama nastavljena je hajka protiv ŽuC-a, sa dominantnim porukama: „Žene u crnom su nacionalna sramota!“, „Zabranite više te spodobe!“, „Ženama u crnom nije mesto u Srbiji“, itd.

22. jul, napad na Stašu Zajović, koordinatorcu Žena u crnom: na autobuskoj stanici u Zemunu, nepoznati muškarac upućivao joj je kao pripadnici Žena u crnom najteže uvrede i pretnje, uz koje je dodao: „Mi smo nevidljivi, mi dolazimo iz mraka i radimo po mraku, nas ima svuda... Neće te spasiti američki komandosi...“

II Pravne mere zaštite koje su preduzeli Komitet pravnika za ljudska prava/Jukom i Žene u crnom

31. mart: Komitet pravnika za ljudska prava/Jukom je, u ime Žena u crnom, pokrenuo krivičnu prijavu protiv portparola Protivterorističke jedinice MUP-a Srbije Radomira Počuče „zbog postojanja osnovane sumnje da je izvršio krivično delo „Rasna i druga diskriminacija“ iz člana 387 stavovi 2 i 4 Krivičnog zakonika Republike Srbije“.

21. jula, zahtev MUP-u: Žene u crnom su, na osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama (član 15 stav 1), Ministarstvu unutrašnjih poslova (MUP) Republike Srbije, uputile zahtev za pružanje informacija o svim relevantnim činjenicama/informacijama u vezi sa skupom od 5. aprila 2014., ultradesničarske organizacije „Srpski sabor Zavetnici“, budući da je policija zloupotrebila slobodu okupljanja, dajući dozvolu za protest čiji je motiv nasilje.

21. jul, zahtev MUP-u: Žene u crnom su, na osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama (član 15 stav 1), Ministarstvu unutrašnjih poslova (MUP) Republike Srbije uputile zahtev o relevantnim informacijama u vezi sa napadom na ŽuC u Valjevu, od 8. jula 2014.

22. septembar, zahtev da se privede R. Počuča – Komitet pravnika za ljudska prava/Jukom od nadležnih organa zahteva da provere navode da se Radimir Počuča nalazi u Ukrajini i da učine sve kako bi se obezbedilo njegovo prisustvo tokom postupka koji je, zbog navedenih dela protiv njega pokrenut na nadležnom sudu, jer je sada nesporno da on ima nameru da izbegava pojavljivanje na sudu. S tim u vezi, pred sudom se nalazi i mogućnost izricanja mere zabrane napuštanja boravišta, kao i oduzimanja putne isprave.

III Mere koje je preduzela država povodom napada, odgovor države na zahteve Žena u crnom i Komiteta pravnika za ljudska prava

28. mart: Ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP) Republike Srbije najoštrije, osuđuje postupak portparola Protivterorističke jedinice MUP-a Radomira Počuče, čiji je ugovor o delu sa MUP-om istekao u aprilu i nije produžen.

Zaštitnik građana *Saša Janković* je oštro osudio poziv na linč Žena u crnom i pozvao MUP da inicira krivični i disciplinski postupak protiv portparola R. Počuče.

Poverenica za zaštitu ravnopravnosti *Nevena Petrušić* najoštrije je osudila poziv na linč nevladine organizacije Žene u crnom.

7. april: uhapšen R. Počuča, bivši portparol protivterorističke jedinice MUP-a Srbije zbog poziva na linč Žena u crnom. Istog dana je Tužilaštvo za visokotehnološki kriminal MUP-a Srbije pokrenulo predistražni postupak protiv R. Počuče.

7. i 8. april: saslušanje aktivistkinja Žena u crnom (*Staša Zajović*, *Ljiljana Radovanović* i *Violeta Đikanović*) pred Odeljenjem za borbu protiv visokotehnološkog kriminala MUP-a Srbije, a povodom krivične prijave podnete protiv R. Počuče; saslušanje je obavljeno u prisustvu advokatkinje *Kristine Todorović* (Komiteta pravnika za ljudska prava).

Zbog stalnih pretnji ŽuC-u MUP je poslao 7. aprila u zgradu u kojoj se nalaze prostorije ŽuC-a celodnevnu patrolu, koja se zadržala i 8. aprila.

11. i 14. april: Više javno tužilaštvo je pokrenulo predistražni postupak protiv osumnjičenog Radomira Počuče. Uzete su izjave od svedokinja – aktivistkinja ŽuC-a *Ljiljane Radovanović*, *Violete Đikanović* i *Staše Zajović* radi prikupljanja dokaza protiv R. Počuče zbog krivičnog dela ugrožavanja sigurnosti. Važno je napomenuti da je kvalifikacija krivičnog dela preinačena u krivično delo ugrožavanja sigurnosti, za koje je zaprećena niža kazna od krivičnog dela navedenog u prijavi koju je, u ime Žena u crnom, pokrenuo Komitet pravnika za ljudska prava.

13. maj: MUP (Direkcija policije, Policijska uprava (PU) za grad Beograd): uzete izjave od aktivistkinja ŽuC-a *Ljiljane Radovanović*, *Staše Zajović* i *Violete Đikanović* u vezi sa pretnjama od strane *Borisa Kneževića* (*Hasanović* je njegovo pravo prezime).

20. jun: Suđenje zakazano pred Višim sudom povodom slučaja napada na ŽuC je otkazano zbog štrajka advokata.

8. i 9. jul: Policija u Valjevu uhapsila je 11 osoba zbog napada na aktiviste i aktivistkinje nevladine organizacije Žene u crnom. Četvorici muškaraca osumnjičenih i za krivično delo „napad na službeno lice u obavljanju službene dužnosti“ i za krivično delo „nasilničko ponašanje“, prvobitno je određen jednomesečni pritvor, ali su u pritvoru proveli samo jedan dan. Vanraspravno krivično veće Osnovnog suda u Valjevu donelo je odluku o ukidanju pritvora uz obrazloženje da je pri ocenjivanju težine dela za koja su osumnjičeni, povređen Zakon o krivičnom postupku.

8. jul: Osnovno javno tužilaštvo u Valjevu uzelo je izjave od povređenih aktivista/kinja: *Dejana Gašića*, *Ljiljane Radovanović*, *Miloša Uroševića* i *Staše Zajović*.

23. jul: suđenje Radomiru Počuči za ugrožavanje bezbednosti Žena u crnom je odloženo zbog nedolaska branioca optuženog.

17. septembar: Suđenje zakazano pred Višim sudom povodom slučaja napada na ŽuC je otkazano zbog štrajka advokata.

A R. Počuča, bivši portparol protivterorističke jedinice MUP-a napisao je na svom facebook profilu da je otišao u Ukrajinu da se bori na strani proruskih snaga.

IV Podrška i solidarnost – lokalnih, međunarodnih mreža i međunarodnih institucija

Civilno društvo Srbije i Zapadnog Balkana je odmah pokazalo jasnu podršku Ženama u crnom. Akcije solidarne podrške su brojne, što potvrđuje ugled koji Žene u crnom uživaju unutar zajednice organizacija civilnog društva (OCD), ali i radi odbrane vlastitog opstanka i dostojanstva.

Amnesti internejšnal (Amnesty International) je osudio (28. marta) pozive na linč ŽuC-a i pozvao Aleksandra Vučića, prvog potpredsednika Vlade Srbije da „javno osudi poziv na linč Žena u crnom“.

Povodom napada u Valjevu (8. jul), kao i pretnji Staši Zajović (22. jul) najvažnije međunarodne organizacije za ljudska prava, mir, ženska ljudska prava, kao i članice i članovi najuglednijih akademskih institucija iz celog sveta su reagovala, izražavajući solidarnost i podršku Ženama u crnom, uz zahteve nadležnim institucijama Srbije za kažnjavanjem počinitelaca nasilja nad Ženama u crnom.

Predstavnici/e međunarodnih institucija su se takođe oglasili izrazivši svoju ogorčenost napadima uz podršku ŽuC, a to su pre svega: Luca Bianconi, prvi sekretar i šef političkog odeljenja delegacije EU u Republici Srbiji i Marija Rauš, predstavnik UN za ljudska prava u Srbiji. U brojnim kontaktima sa predstavnicima/ama UN i EU održanih u ovom periodu, aktivistkinje ŽuC-a su iznele činjenice o napadima, kao i svoje stavove o političkom kontekstu u kojem se odvija nasilje nad braniteljicama za mir i ljudska prava.

Priredila: Staša Zajović

Septembar 2014.